

Bildande av naturreservatet Täljstensskogen i Pajala kommun

Beslut

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808), MB, beslutar länsstyrelsen att det område som utmärkts på bifogad karta, Bilaga 1, ska utgöra naturreservatet Täljstensskogen.

I enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan (Bilaga 4).

För att uppnå och tillgodose syftet med reservatet beslutar länsstyrelsen med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ MB samt 22 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

Syfte

Syftet med reservatet är att bevara områdets värdefulla naturmiljö med dess ovanliga geologi och speciella flora. Syftet är också att bevara strandmiljöerna längs Tärendöälven med dess naturliga hydrologi, geologiska processer, nipor samt ravin- och bottenmiljöer. Skogar, våtmarker, vattendrag och andra ingående ekosystem ska ges förutsättningar att utvecklas naturligt. Syftet är även att motverka fragmentering av området och att de delar av reservatet som idag har lägre naturvärden ska utvecklas i riktning mot ett naturligt tillstånd. Inom ramen för ovanstående är reservatets syfte också att ge möjlighet till naturupplevelser och friluftsliv.

Syftet ska nås genom att:

- Inget skogsbruk bedrivs i området.
- Exploateringar och annan verksamhet som kan skada naturmiljön i området förhindras.

- Hela området lämnas för fri utveckling.
- Vid behov återställa områdets naturliga hydrologi genom att till exempel lägga igen diken eller återställa vattendrag efter flottledsrensning.
- Främmande arter som bedöms utgöra ett hot mot ekosystemen i reservatet tas bort, i de fall det är möjligt.
- Naturliga störningar som till exempel översvämningar och stormfällningar tillåts ha ett naturligt förlopp.
- Fällning av träd undviks vid alla typer av åtgärder, förutom vid avveckling av främmande trädslag.
- Alla åtgärder i reservatet planeras så att körsador och annan påverkan på markskiktet undviks.
- Besökare informeras om reservatets naturvärden.

Skälen för länsstyrelsens beslut

Områdets prioriterade bevarandevärden är de strandnära skogsmiljöerna med dess rika och ovanliga flora och geologiska värden. Den kalkhaltiga berggrunden har gett upphov till rika bestånd av flera arter av orkidéer, röd trolldruva samt flera typiska fjällväxter utmed stränderna och i fuktdrågen. Reservatet omfattar också en sträcka av den outbyggda Tarendöälven och älvstränderna har en naturlig dynamik med ishyvling och årstidsbundna vattenfluktuationer.

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Täljstensskogen
Kommun:	Pajala
Lägesbeskrivning:	ca 7 km SV om Junosuando
Area:	22,2 ha
Fastigheter och ägare:	Pajala Saittarova 11:1, privat markägare
Natura 2000:	SE0820430 Torne och Kalix älvsystem
Sameby:	Sattajärvi
Förvaltare:	Länsstyrelsen

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § MB om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet.

Utöver vad som annars gäller enligt lag är det förbjudet att:

1. Bedriva skogsbruk, fälla eller på annat sätt skada levande träd och buskar. Skada eller flytta liggande eller stående döda träd och buskar.
2. På annat sätt än vad som anges under punkt 1 skada eller förändra mark eller vegetation på land eller i vatten, t ex genom att borra, spränga, anordna upplag, gräva, dikesrensa, schakta eller dumpa.
3. Uppföra eller utöka byggnad eller annan anläggning som till exempel mast eller vindkraftverk, med undantag för älgstorn enligt A 11.
4. Anlägga väg eller led.
5. Anlägga ledning i luft, mark eller vatten.
6. Bedriva vattenverksamhet, t ex genom vattenreglering, muddring, avledande av vatten eller anläggande av vandringshinder.
7. Plantera in växt-, djur-, eller svampart.
8. Släppa ut eller sprida avloppsvatten, gifter, biologiska eller kemiska bekämpningsmedel, vådliga ämnen, kalk, växtnäringsämnen eller andra främmande ämnen som kan skada naturen.
9. Framföra motordrivna fordon.
10. Sätta upp tavla, plakat, skylt, göra inskrift eller andra markeringar i naturen.

Vidare är det utan länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

11. Uppföra älgstorn.

Undantag från reservatsföreskrifterna i punkt A:

1. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § MB i detta beslut.
2. Utan hinder av ovanstående föreskrifter får renskötsel utövas i enlighet med rennäringslagen (1971:437). Före anordnandet av fasta anläggningar ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap 6 § MB, enligt vad som framgår av förordningen (1998:904) om anmälan för samråd.
3. Vid uttransport av fälld älg eller björn får terrängskoter, t ex fyrhjuling, användas. Särskild försiktighet ska iakttas för att undvika skador på mark, vegetation och vattenmiljöer.
4. Snöskoteråkning är tillåten i reservatet på väl snötäckt mark. Vid körning ska i första hand befintliga leder användas. Skador på mark och vegetation får ej uppstå.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § MB om skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna förpliktas att tåla att följande åtgärder kan komma att genomföras för att tillgodose syftet med naturreservatet.

1. Utmärkning av reservatet.
2. Borttagande av främmande arter, exempelvis contortatall.
3. Utförande av återställningsåtgärder rörande vattenkvalitet, hydrologi och bottenmiljöer som exempelvis återställning efter flottledsrensning eller igenläggning av diken.
4. Genomförande av undersökningar av flora och fauna samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § MB

Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:

1. Fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar.
2. Plocka eller skada vedsvampar, mossor eller lavar.
3. Skada vegetationen i övrigt genom att t ex gräva upp växter.
4. Fånga, skada eller döda ryggradsdjur. Ta ägg eller störa djurlivet genom att exempelvis klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig i närheten av fågelbo, lya eller gryt.
5. Samla in ryggradslösa djur.
6. Förstöra eller skada berg, jord eller sten på land eller i vatten genom att t ex borra, hacka, spränga, rista, gräva eller måla.
7. Vaska efter guld eller andra mineraler.
8. Skräpa ner.
9. Anlägga en eldstad i form av en stenring. Vid eldning får endast löst liggande kvistar och grenar eller egen medhavd ved användas.
10. Framföra motordrivna fordon.

Undantag från reservatsföreskrifterna i punkt C:

1. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § MB i detta beslut.
2. Utan hinder av ovanstående föreskrifter får renskötsel utövas i enlighet med rennäringslagen (1971:437) eller terrängkörning i samband med bedrivande av renskötsel enligt terrängkörningsförordningen (1978:594). Före anordnandet av fasta anläggningar ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap 6 § MB, enligt vad som framgår av förordningen (1998:904) om anmälan för samråd.
3. Snöskoteråkning är tillåten i reservatet på väl snötäckt mark. Vid körning ska i första hand befintliga leder användas. Skador på mark och vegetation får ej uppstå.
4. I reservatet är det utan hinder av föreskriften C4 tillåtet att jaga och fiska i enlighet med gällande lagstiftning.
5. Bär- och matsvampplockning är tillåtet i området.

Redogörelse för ärendet

Områdets höga botaniska värden uppmärksammades av en privatperson och Naturskyddsföreningen då hela skiftet, som ligger på ömse sidor Tärendöälven, hade anmälts för avverkning. Länsstyrelsen inventerade området på den östra sidan av älven 2012 och ett kompletterande fältbesök gjordes på västra sidan 2013. Då hela skiftet var anmält för avverkning tecknades i januari ett kortvarigt fördröjningsavtal/naturvårdsavtal med de privata markägarna för att undvika avverkning. Markägarna hade synpunkter på avgränsningen på västra sidan av älven och ett gemensamt fältbesök genomfördes i juni 2015. Efter samrådet i fält minskades det planerade reservatsområdet väster om älven enligt vad man kommit överens om vid exkursionen. I början av 2017 träffades en överenskommelse mellan markägarna och Naturvårdsverket om intrångsersättning för naturreservatsbildning.

Ärendet har remitterats till Skogsstyrelsen, Sveriges Geologiska Undersökning (SGU) och Försvarsmakten. Skogsstyrelsen ser positivt på ett bildande av naturreservatet Täljstensskogen. Försvarsmakten har inget att erinra mot förslaget. SGU skriver i sitt yttrande att förslaget reservatsområde berör ett riksintresse för värdefulla ämnen eller material och ett gällande undersökningstillstånd som innehåller av Talga Mining. De anser därför att ett undantag för prospektering i reservatsföreskrifterna ska införas, alternativt att undersökningsarbeten får göras efter en dispensprövning hos länsstyrelsen.

Samråd har skett med Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten som tillstyrker förslaget. Samråd har också skett med Pajala kommun som inte har något att invända.

Markägarna, Sattajärvi sameby och Talga Mining har i egenskap av sakägare förelagts att yttra sig över förslaget. Inga synpunkter har inkommit från markägarna och samebyn. Talga Mining motsatte sig initialt förslaget och yrkade på att områden där bolaget har undersökningstillstånd skulle undantas från reservatsbildning, men har efter vidare dialog med Länsstyrelsen ändrat uppfattning och tillstyrker nu reservatsbildning i området.

Länsstyrelsens bedömning och motivering

De strandnära skogsmiljöerna i området hyser en mycket värdefull floralokal på en för regionen ovanlig berggrund. Dessa artrika, strandnära miljöer är ur naturvårdssynpunkt mycket värdefulla som intakta områden kring Tärendöälven, som ingår i Natura 2000 och därmed är utpekad av EU som särskilt skyddsvärd. Skogsavverkning eller annan exploatering skulle innebära att områdets mycket höga och för området unika naturvärden förstörs. Med anledning av detta har frågan om bildande av ett naturreservat aktualiserats.

Beslutet följer gällande riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden, samt Sveriges miljö kvalitetsmål. Beslutet ger därmed ett värdefullt bidrag till uppfyllandet av flera miljö kvalitetsmål, bland annat *Levande skogar*, *Myllrande våtmarker*, *Begränsad*

klimatpåverkan, Levande sjöar och vattendrag och Ett rikt växt- och djurliv, samt bidrar till att uppnå gynnsam bevarandestatus för ingående områden utpekade inom Natura 2000.

Med avseende på synpunkten som inkom från SGU om undantag från reservatsföreskrifterna för mineralprospektering gör Länsstyrelsen bedömningen att prospektering generellt inte kan tillåtas genom en undantagsskrivning i reservatsföreskrifterna. Detta därför att viss typ av prospektering kan vara förenlig med reservatets syfte, medan en annan kan vara oförenlig med syftet. Den frågan får istället, om den blir aktuell, behandlas i ett dispensförfarande.

Länsstyrelsen bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med kommunens översiktsplan och med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB. Hela området utgör riksintresse för naturvård samt riksintresse för friluftsliv. Länsstyrelsen bedömer att bildandet av naturreservatet stärker dessa riksintressen.

I enlighet med 7 kap 25 § MB ska det finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas och de inskränkningar som beslutet innebär för den enskildes markanvändning. Därför ska det alltid göras en intresseprövning mellan allmänna och enskilda intressen. Länsstyrelsen bedömer att den avgränsning av naturreservatet och de inskränkningar som har gjorts är nödvändiga för att bevara de höga naturvärdena i området, samt att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte. Berörda markägare har ersatts för det intrång i pågående markanvändning som reservatsbeslutet innebär.

Enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning ska en myndighet innan beslut om föreskrifter så tidigt som möjligt utreda föreskrifternas kostnadsmässiga och övriga konsekvenser. Konsekvensutredningen avser föreskrifter enligt 8 kap. regeringsformen, vilket i detta beslut utgörs av ordningsföreskrifterna i punkt C enligt 7 kap. 30 § MB. Konsekvenserna av föreskrifterna enligt 7 kap. 5-6 §§, som i detta beslut benämns A och B föreskrifter, omfattas således inte av kravet på konsekvensutredning enligt förordningen. Enligt förordningen får myndigheten göra ett undantag från regeln om den bedömer att det saknas skäl att genomföra en konsekvensutredning. Länsstyrelsen bedömer att föreskrifterna behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet. C-föreskrifternas konsekvenser bedöms vara så små att en särskild konsekvensutredning inte behöver upprättas.

Beskrivning av området

Area:	22,2 ha
Naturtyper:	Skogsmark 15,4 ha, varav produktiv skog 15,3 ha Våtmark 0,9 ha Sjöar och vattendrag 5,9 ha

Täljstensskogen ligger vid Tarendöälven, knappt en mil sydväst om Junosuando i Pajala kommun. Naturreservatet ligger på ömse sidor om älven och marken sluttar ofta brant ner mot vattnet. Täljstensskogen är en botaniskt väldigt intressant lokal och utgörs till

största del av strandnära kalkbarrskog, vilket är en ovanlig skogstyp i länet. Området har en ovanlig geologi och just där reservatet ligger möts flera typer av basisk berggrund, som dolomit, gabbro, täljsten och glimmerskiffer. På flera ställen kommer kalkstenen fram i dagen, så även glimmerskiffer. Här finns också en täljstensklippa med inskriptioner, vissa mycket gamla. Täljstensklippan har provsprängts av geologer på 1960-talet vilket förstörde det mesta av de gamla inskriptionerna. Den speciella berggrunden har gett upphov till en ovanligt rik flora och vegetationen, i synnerhet på den östra sidan, är örtrik.

Östra delen av området domineras av granskog men det finns även mindre partier med torrare mark med tallskog och blandskog. På flera ställen skär mindre fuktdrag genom skogspartierna. Vattnet kommer från en myr som ligger parallellt med området och älven, just utanför reservatet. Området är ställvis väldigt lövrikt med asp, björk och sälg. Ner mot älven finns på flera ställen branta nipor med äldre naturskog.

Granskogen, som delvis kan klassas som gransumpskog, är produktiv och marken täcks av en frodig, örtrik undervegetation. Skogen är flerskiktad och olikåldrig men genomgående kraftigt påverkad av återkommande plockhuggningar, dock har området sannolikt aldrig kalavverkats. Trädåldern varierar generellt från 50 till 200 år, men många av granarna i fuktdragen är 200-250 år. Mängden död ved är sparsam och består mestadels av yngre självgallrade träd samt enstaka rötbrutna granar.

I de flertalet fuktdrag som förekommer i granskogen finns en rik flora med många ovanliga växter, däribland ett rikt bestånd av skogsfru. Även fler orkidéer finns här; korallrot, grönkulla och knärot. Området hyser också stora bestånd av röd trolldruva samt en vit variant av trolldruva. Andra intressanta arter som påträffats är månlåsbräken och luddfingersvamp. Längs stränderna växer flera typiska fjällväxter. Arter knutna till en kontinuerlig förekomst av lågor som påträffats är lappticka, tajgaskinn, granticka och violmussling. På träden finns även spår efter tretåig hackspett.

I norra delen av reservatet, på östra sidan av älven, är den äldre barrblandskogen underröjd inför avverkningen som var planerad innan reservatsbildandet. Längst i norr finns resterna av en gammal tjärdal.

På västra sidan av älven ingår ett parti med genomhuggen, ca 100-150-årig tallskog på sandmark. Skogspartiet är främst tänkt att fungera som en skyddszon mot de annars väldigt hårt brukade intilliggande skogsskiftena, men i den branta nipan ner mot älven finns gott om relativt gamla tallar och äldre lövträd.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen (Miljö- och energidepartementet) enligt Bilaga 3.

Beslutets ikraftträdande

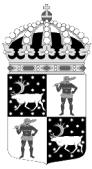
Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft, utom vad gäller föreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, vilka gäller omedelbart.

De som deltagit i länsstyrelsens beslut

I detta ärende har beslut tagits av landshövding Björn O. Nilsson efter föredragning av naturskyddshandläggare Adam Helleberg. I den slutliga handläggningen av ärendet deltog även naturskyddshandläggare Frédéric Forsmark, chefen för naturskyddsenheten Per-Anders Jonsson samt länsassessor Linda Kero.

Bilagor:

1. Karta över reservatet
2. Översiktskarta
3. Hur man överklagar
4. Skötselplan

Länsstyrelsen
Norrbotten

511-14230-2017

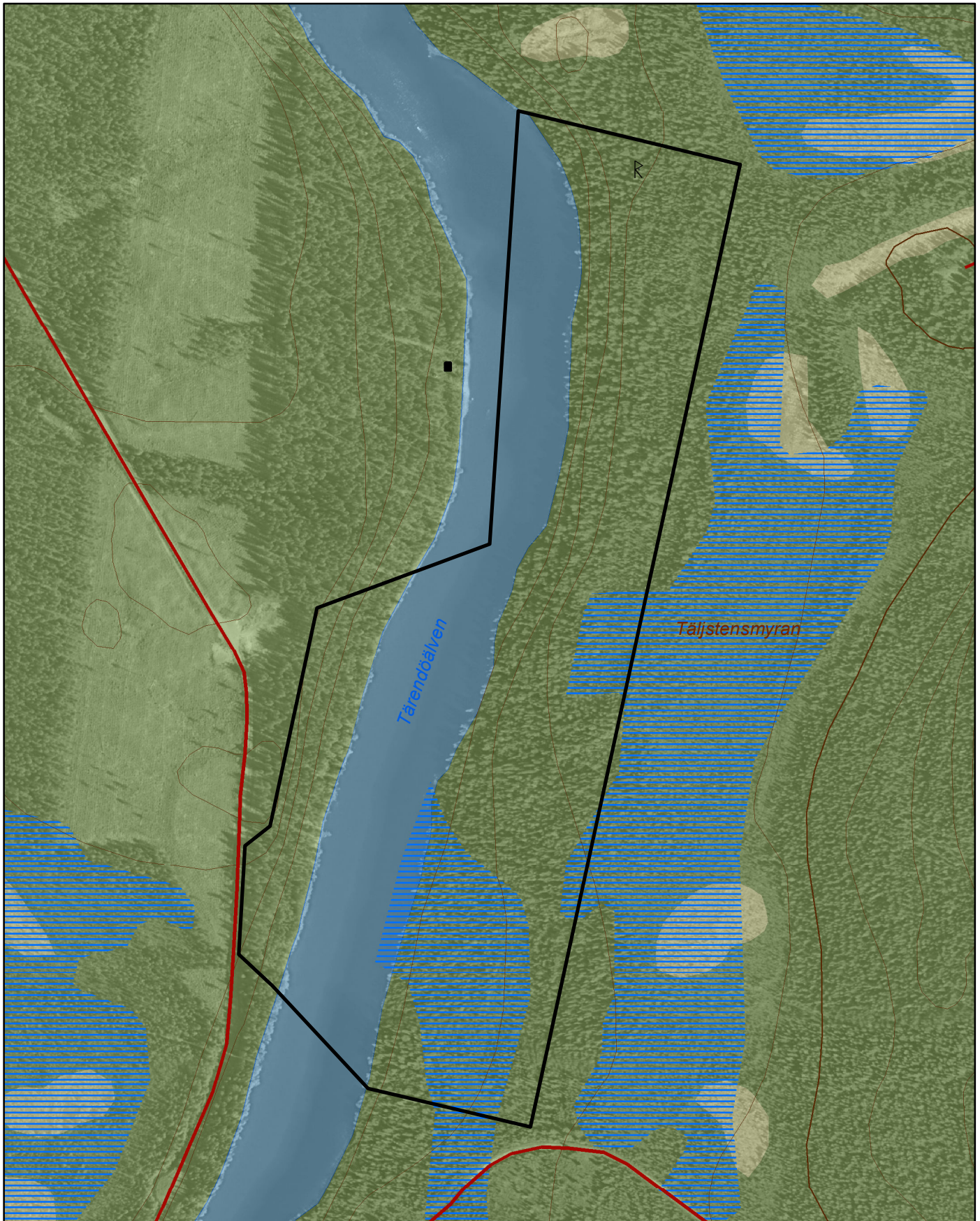
NVR ID 2044071

Bilaga 1

Naturreseptatet Täljstensskogen

Area 22,2 ha

Skala 1:5 000

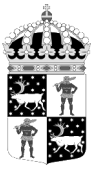

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

 Gräns för naturreseptatet

0 100 200 300 400 Meter

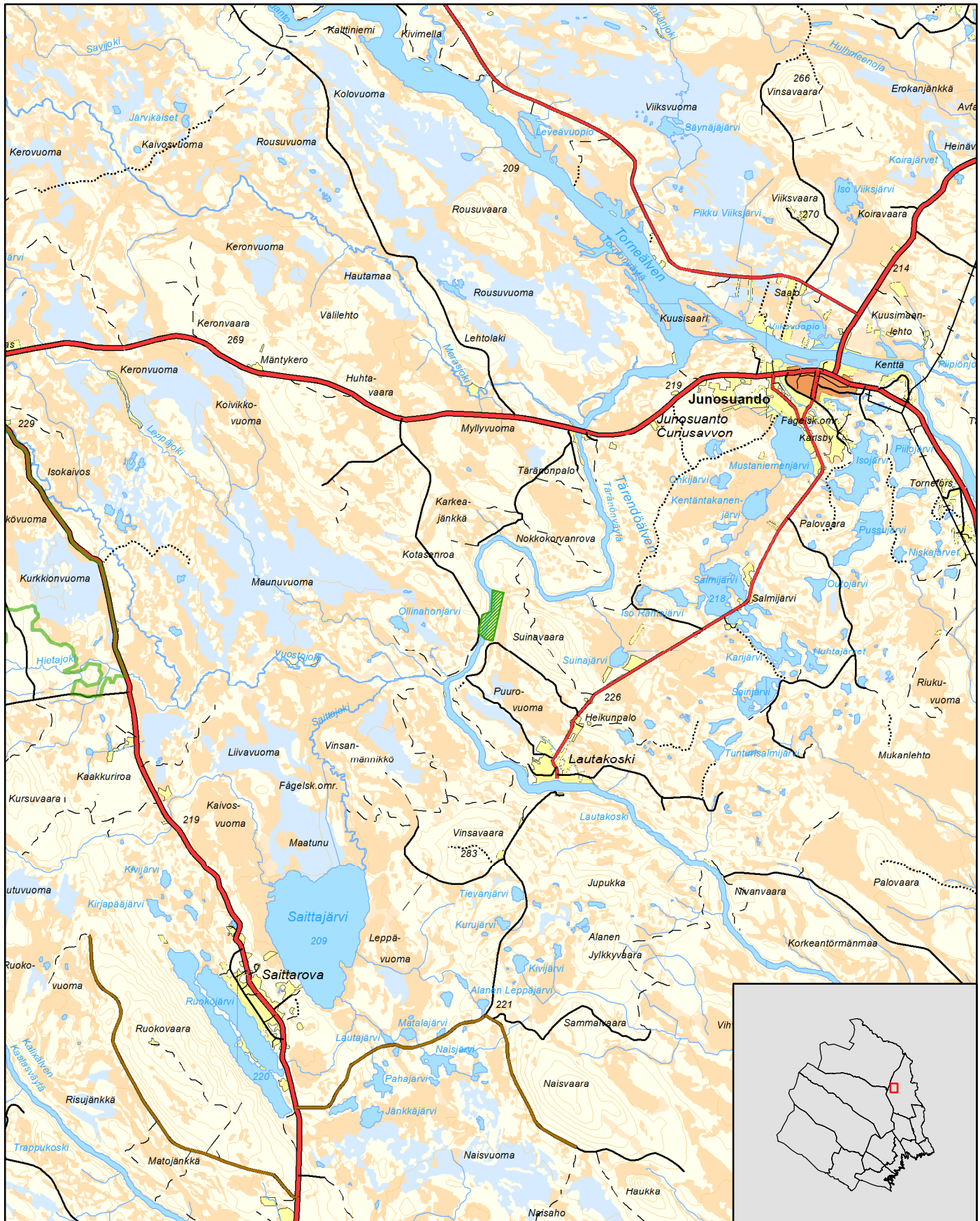

Naturreservatet Täljstensskogen

Pajala kommun

Skala 1:100 000

Länsstyrelsen
Norrbotten

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

- Gräns för naturreservatet
- Övriga naturreservat

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 KM

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Om Ni vill överklaga länsstyrelsens beslut ska Ni skriva till

Regeringen, Miljö- och energidepartementet. Ni ska skicka eller lämna in Ert överklagande till

Länssstyrelsen i Norrbottens län, 971 86 LULEÅ

För att Ert överklagande ska kunna prövas måste överklagandet ha kommit in till länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag Ni fick del av beslutet. Länsstyrelsen skickar därefter överklagandet till Regeringen, Miljö- och energidepartementet.

Ni ska i Ert överklagande ange

- * vilket beslut Ni överklagar (ärendets diarienummer och beslutsdag),
- * hur Ni vill att beslutet ska ändras och varför,
- * Ert namn, postadress och telefonnummer.

Ni ska underteckna Ert överklagande. Om Ni anlitar ombud kan istället ombudet underteckna överklagandet. I så fall ska fullmakt bifogas.

Om Ni behöver ytterligare upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till länsstyrelsen, telefon 010-225 50 00.